

dette Lovforslag er gaaet igjennem, og det er min Overbeviisning, at det, hvort Forpagtninger for Fremtiden med disse Indskrænkninger ville adskille sig fra Fæste, kun er af det Gode. Der gives nemlig derved Vedkommende Afgang til at kunne komme ind i en Gaards Besiddelse og Brug med omtrent den samme Sikkerhed, ja jeg tør næsten sige med den selvsamme Sikkerhed ialfald overfor Godseieren, som Fæstet giver. Det er idetmindste ikke mig vitterligt, at der er nogen af de Garantier, som Lovgivningen har anseet det for nødvendigt at sætte for Fæste, der ikke er medtagen i dette Lovforslag; men er der nogle, saa komme man frem med dem; jeg skal ikke lægge nogen Hindring i veien for at medtage dem. Der bliver desuden tilbage, at Gasarden, hvorover man hidtil har beklaget sig ved Fæstet, her falder bort. Det ærede Medlem for Holbæk Amts 5te Valgkreds (S. Rasmussen) nævnte et Tilfælde, i hvilket det havde været ulige fordelagtigere at være Fæster end at være Forpagter, idet han fremhævede et Fæsteforhold, som havde været i over 50 Aar. Jeg siger, mine Herrer, at dette forslaaer ikke det Allermindste, thi jeg kan af egen Erfaring paavise et Fæste, der er indgaaet 1778, og som eksisterer endnu den Dag idag. Dersom alle Fæstere kunde være sikke paa at beholde deres Gaarde i saa lang Tid, vilde de hverken kunne gaae ind paa Selveiendom eller Forpagtninger eller fort sagt paa nogensomhelst anden Form for Brugen; thi Intet vilde da være saa fordelagtigt for dem som Fæste; men tage vi Forholdene, som de i Almindelighed ere, nærer jeg ingen Tvivl om, at Forpagtninger paa bestemt Aaremaal, hvorefter altsaa de Vedkommende kunne gjøre deres Beregninger, i de allerfleste Tilfælde ere at foretrække for en Brugsmaade, der afhænger af Menneskers Liv eller Død. Jeg beder Dem altsaa, mine Herrer, at erindre, at medens der ingen Tvivl er hos mig om, at Forpagtninger, saaledes som de vare bestemte efter Forordningen af 1792, og selv

med de Forandringer, den sidst vedtagne Lov af 1870 har fastsat, ere fordelagtigere for Godseierne, men efter min Formening ikke tiladelige overfor Fæstelovgivningen, er der heller ingen Tvivl hos mig om, at de, naar man vedtager mine her foreliggende Forslag, ville være til væsentlig Fordeel for Brugerne. Den ærede Ordfører sagde, at der formodentlig aldrig vilde komme noget patriarkalst Forhold, og han kom i den Henseende tilbage til nogle Ytringer af mig igaar om, at det patriarkalste Forhold ogsaa paa Majoratsgodserne laa paa Sottesengen, men han vilde, yttrede han, gjøre hvad der stod i hans Magt, for at det ikke skulde døe saa tidligt, som det efter min Mening vilde. Jeg vilde ønske, at det ærede Medlem maatte fastholde denne Tanke, naar vi komme til den næste Sag paa Dagsordenen; thi jeg er overbevist om, at han ved den vil give dette Forhold en saa tilstrækkelig Dosis Gist, at det ikke lever 24 Timer efter. Naar den ærede Ordfører endvidere fremhævede, at man ikke skulde gjøre Regning paa, at der hos Godseierne var nogen Jølelse for de Mænd, blandt hvilke de levede, vil jeg sige, at dette ikke stemmer med min Erfaring saalidt som med min Overbeviisning; jeg troer, at de allerfleste Godseiere have en levende Jølelse af det Ansvar, de bære overfor den Befolkning, blandt hvilken de leve. Jeg kan godt tænke mig et saadant Forhold, at en Fæsterfamilie kan være efterladt af en Fæster, der ikke har været istand til at erhverve sig en saadan Formue, at et af hans Børn kan tage Gaarden i Fæste, og at Godseieren i Betragtning af denne Families øvrige Elskværdighed og Hæderlighed kan finde sig foranlediget til at lade et af Børnene faae Gaarden i Forpagtning istedetfor i Fæste. Den nærmeste Grund, hvorfor jeg ikke ønsker, at man afstærker dette Forhold hverken paa Majoratsgodserne eller paa de private Godser, er den, at jeg ikke seer nogen tilstrækkelig Anledning til at begrænde Friheden i denne Retning, idet det i visse Tilfælde kan være fordelagtigere for